

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thronus Dei Maria Deipara

Spinelli, Pietro Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1696

S. Maria schola græca, ibidem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46853)

S. MARIA AD MARTYRES
seu Rotunda.

24.
Structura
templi S.
Maria Ro-
tunda.

S. Maria ad Martyres, quæ vulgò à structura
figura Rotunda dicitur, olim fuit Ethnicorū
celebre delubrum à M. Agrippa Augusti gene-
ro, anno ab Urbe condita 727. excitatum, ac
biennio post auctore Dione absolutum, idemq;
teste Plinio l. 36. c. 15. propter extinctum civile
bellum, M. Antonio, & Cleopatra ad Actiacū
promontorium ab Augusto superatis, Jovi Ul-
tori dicatum, dictum est autem Pantheon:
Quod in simulachris Marsis & Veneris, inquit
Dio lib. 53. histor. Romanæ, multas Decorum
imagines acciperet, ut verò mihi videtur, quod
forma convexa fastigiatam Celi similitudinem
ostenderet, sic ille. Cum verò Titi tempore con-
flagrasset, à Domitiano, ut auctor est Cassio do-
rus, restitutum est, nec multo post sub Trajano
fulmine ictum ab Agriano, teste Spartiano, re-
stauratur, postmodum à Septimio Severo, &

idem tem-
plum plu-
rimis san-
ctorum ve-
liquiis à
Bonifacio
IV. Pont.
insignitur.

M. Aurelio A. tonino, ut videre est in ejusdem
templi inscriptione, cum omni cultu est resti-
tutum. Anno verò salutis 607. Bonifacius Papa
I V. ab idololatriæ sordibus expurgatum
delatis in illud ex variis Urbis cœmeteris
octo & viginti eunibus onustis ossibus marty-
rum, iisq; propè summum altare ad ejus dexte-
ram decenter collocatis, Dei Genetrici, & om-
nibus Martyribus die 13. Maji consecravit so-
lenni, ac peculiari instituta festiuitate, ejus me-
moriam Martyrologium, & adhuc Romæ ea die
recolitur in hoc templo, quod propterea S.
Maria ad Martyres est appellatum, ut videre est
in Stationibus mensalis feria 6 post Pascha. Eam
festiuitatem postmodum Gregorius I V. qui
anno 827. Pontificatum inivit, in honorem non
non tantum Martyrum, sed omnium etiam
Sanctorum die 1. Novemb. in universa Eccle-
sia celebrem esse decrevit, quemadmodum su-
pra in hoc eodem c. diximus, ad idem templum
tolerantis statio habetur feria 6. infra octavam
Paschæ.

S. MARIA IN VIA LATA.

25.
S. Mariæ in
via lata
templum.

S. Maria in Via Lata inter præcipuas Cardina-
lium Diaconias, ubi hospitium olim fuit S.
Pauli Apostoli, ejus habitazione, ac rebus ibi-
dem gestis clarissimum, in hoc siquidem loco
conducto, de quo Act. 28. idem Apostolus pro-

pter Christi confessionem catena circumdatus
mansit biennio toto cum custodiente se milite,
omnibus ad se aduentibus prædicans regnum
Dei, & Christi fidem, ideoq; complures dedit
Epistolas, ad Ephesios, ad Philipenses, secun-
dam ad Thimotheum, ad Philemonem, in qui-
bus suorum vinculorum meminit; item Epi-
stolam ad Hebræos; quin etiam Dominus sua
visitatione, & confortatione hoc in loco cum
dignatus est. nam 2. ad Tim. 4. agens de hac pri-
ma sua defensione. *Dominus, inquit, mihi assistit*
ubi confortavit me. de hoc S. Pauli hospicio in S.
Maria via lata extat ibi memoria in lapide exa-
rata. Eiusdem hospitiū meminit Baron. tom. 1.
Annal. ad Annum Domini 59. ibidem quoq;
S. Lucas Evang. individuus comes Apostoli
historiam Actuum Apostolorum, quæ ad bienni-
um Romæ commorantis Pauli pervenit,
conscriptisse existimatur. In hujus templi sum-
mo altari imago Deiparæ, quæ anulum gestat
in digito, à S. Luca depicta religiose alleiatur.

S. Pauli
hospitium
liberianū.

S. MARIA SCHOLA GRÆCÆ.

S. Maria Schola Græcæ in Delubro, ubi Ethni-
corum tempore erat Ara, quæ vocabatur
Maxima: ad hanc fontes ad veritatem iure jurā-
do testandam adducebantur: cum verò ejus-
modi Ara propè os cujusdam cloacæ sita esset,
factum est, ut lapis ille perforatus, atq; ori clo-
acæ superpositus nostra ætate vulgò *Os veritatis*
appellaretur: nomen verò Scholæ Græcæ
huic templo inditum videtur à proximo lice-
ratum græcarum Gymnasio. S. Dionysius Pa-
pa circa an. Domini 260. Donum suam, quæ
eo in loco erat, in Ecclesiæ formā redegit, quæ
à Deipara nomen accepit. Eam verò vetustate
collapsam Stephanus III. Papa restituendam
curavit, cum in Gallis desperato jam valetudi-
ne à S. Dionysio Areopagita in eolumitate
ann. 714. esset consecutus, ut videre licet apud
Sur. to. 5. ad calcem vitæ ejusdem S. Dionysii:
tandem eam Stephani obitum Paulus I. Pont.
ejusdem Stephani fateri compluribus SS. cor-
poribus ibi reconditis, in honore SS. Dionysii
Areopagite & Sociorum perfecit, & contem-
nit: mox Adrianus I anno 772. illam misere
exornavit, ut ab ædis ornata dicitur Sancta
Maria in Cosmedin. In ejusdem templi fa-
celum jussu Pii V. Pontificis transiata est Dei-
paræ

S. Mariæ
in Cosme-
din
Schola
Græcæ.

Infirmus
Stephanus
Pont. à S.
Dionysio
Areopagi-
ta in eolu-
mitate
sequitur.

S. Mariæ
in Cosme-
din
templum.

Deiparæ imago, quæ in ejuſdã domus pariete depicta multis clarebat miraculis deniq; inter antiquas Cardinalium Diaconias recenſetur.

S. MARIA A PALMIS.

S. Maria in
Palmis ſi
ve in plan-
tiis.

S. Maria à Palmis via Appiæ extra portam Capenam, (nunc S. Sebaſtiani) ſic dicta, à Palmiarum multitudine, quæ ibi olim erat cum Templo Martis, ad quod duo Papæ, & martyres Stephanus & deinde Chriſtus II. ut illi ſimulacro facificarent ſunt pertracti, quemadmodum in eorundem actis legitur apud Surium tom. 4. & Stephani quidem præcibus Martis Statua terræ motu concidit templumque contremuit. S. Chriſto vero inde redeunt occurrunt S. Laurentius, qui ab eo de theſauris Eccleſiæ in pauperes diſtribuendis mandatum accepit. Hoc in loco, quemadmodum per vetus pictura ſupra templi fores indicat, Chriſtus S. Petro Neronis rabiem fugienti occurrunt, eidemq; roganti, Domine quo vadis? reſpondit. Romam iterum crucifigi, atq; in lapide pedum ſuorum veſtigia impreſſit: unde factum eſt, ut Eccleſia hæc S. Maria à Palmis dicta etiam ſit S. vero Petrus intellexit Chriſtum iterum crucifigendum eſſe in ſervulo, quare ad martyrium fortiter ſubeundum rediit; lapis autem Chriſti Domini veſtigis nobilitatus in proximo S. Sebaſtiani templo pie aſſervatur. Hanc hiftoriam Ambroſius in Auxentium de baſili. non tradendis, Gregorius in pl. 4. poenitent. & alii tradunt vide Baronium tom. 1. Annal. ad annum Chriſti 69. Cum autem hoc templum præ vetuſtate ruinam minari videretur Reginaldus Polus Cardinalis Anglus, ne tam inſignis Chriſti apparitionis memoria, cum templo pariter interiret, Sacellum aliud forma rotundum paulo ſuperius eadem via Appiæ exaſſicavit, cui nomen inditum, Domine quo vadis. Cardinalis vero Toletus hoc ipſum Deiparæ templum pro ſua in Virginis pietate teſſere cœperat, verum perficere, & ſplendorem reſtituere per mortem non licuit.

S. MARIA ANNUNTIATA
extra Urbem maniam.

S. Maria
Annunc.
templum

S. Maria Annunciata ad tertium ab urbe lapidem ſub cura, & protectione ſodalitatis facti Conſalonis in via, qua à tribus fontibus

itur ad S. Sebaſtianum. Hæc ſatis antiqua eſt, & una ex illis novem urbis Eccleſiis, quæ pietatis ergo obiri ſolent. Et anno 320. Honorio II. Pontifice ſolemni ritu eſt conſecrata plurimis in ejus altari reliquiis reſpoſitis, compluribus item indulgentiis eam viſitantibus conceſſis, quemadmodum in lapidis ibidem expoſiti inſcriptione legitur.

S. MARIA IN DOMINICA

S. Maria in Dominica in monte Cælio, ubi olim manſiones Albanæ, quas Tullus Hoſtilius Alba everſa Albinis ad habitandum aſſignavit; ſic appellatur, vel à conditricem Dominica vel à S. Cyriacæ domo, quæ ex actis S. Laurentii erat in monte Cælio, ubi poſtea forte hoc templum eſt conſtructum (Cyriacæ enim larine idem eſt, quod Dominica) vel quod ſtatio ad eam ſit Dominica & Quadr. ut hoc titulo ab aliis Deiparæ Templis dignoſceatur, appellatur etiam à Navicella propter lapideam Naviculam pro templi foribus poſitam, ſive ad monumentum miraculi, vel beneficii à Virgine in aliquo inter undas collati, ſive ad ejuſdem templi ornatum. Hæc inter Cardinalium Diaconias præcipua fuiſſe videtur, in ea enim ex Onophr. c. 3. de ſeptem Eccleſiis Archidiaconus Cardinalis reſidebat, eandem ſua antiquitate venerabilem, & jam ruinam proximam Paſchalis Leuca annum Domini 877. auctore Anaſtaſio in ejus vita, ampliorum, meliorumq; à fundamentis renovavit, abſideſq; ejus muſivo opere muſſicæ decoravit, eiq; multa dona obtulit: poſtmodum Leo X. adhuc Cardinalis circa annum 1510. eam teſte Blondo, brevi ruituram reſecit: mox Pontifex creatus ipſam majori ſplendore reſtituit, atque eleganti laqueari exornavit.

25.
S. Maria in
Dominica,
ſive in Na-
vicella.

Paſchalis
I. Pont. Anaſtaſ.

S. MARIA DE POPULO.

S. Maria de Populo ſub colle Hortulorum Religioſiſſimi Ordinis E. emitarum S. Auguſtini piſſima ejuſdem Deiparæ imagine à S. Luca depicta, nobilitata hoc in loco ſubter Nuceis arbore cineres impuſſimi, ac ſceleſtiſſimi Neronis, qui primus in Chriſtianos perfectionem movit, condebantur, indeq; demones tanquam ex proprio depoſitionis, qui illac præteribant, mirum in modum erant in ſecti quate Paſchalis II. anno 1099. ubi hæc divinitus

S. Maria de
Populo ſub
colle hor-
tulorum.

Neronis
Imperator,
cineris à
demonibus
cuſtodit in
Tyberina